

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egy évre . . . 10 K. — f.
 Hat óra . . . 5 K. — f.
 Három óra . . . 2 K. 50 f.
 Egyes számok ára 20 fillér

BARS

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

HIRDETÉSEK

□ centiméterenként - 4 fillér
 Nyititéri közlemények garmond
 soronként 30 fillér.

Gyakori hirdetések és a felünk
 összekötésben levő hird. irodák
 árengedményben részestülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KERSÉK JÁNOS.

Megjelen vasárnap reggel.

FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. NOVOTNY ERNŐ.

FŐMUNKATÁRS: JAROSS FERENC.

A hirdetések, előfizetések s a reklámolókat a
 kiadóhivatalba kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA r. t.

Iparfelügyelőség.

Minden kormányának főgondját képezte az, hogy Magyarországon, ebben a kimondott agrrikulturállamban az ipart kifejlesse és a külföldi iparral szemben legalább belsőldön versenyképessé tegye. Az élet- és társadalmi viszonyok az utolsó évtizedek alatt oly rohamos átalakulásról tanuskodnak hogy ettől ipari szempontból feltétlenül várható lett volna az iparnak megfelelő fejlődése s hogy mégis hátra maradt, az hazánk speciális viszonyai-ban leli magyarázatát. Az ipartörvény nem volt elegendő arra, hogy a magyar ipart kifejlessze, sőt inkább sok ágban az ipar, különösen a kisipar visszafajlását, hanyatlását kellett tapasztalunk.

Az állam rövid idő múlva az ipartörvény életbe lépte után maga is belátta, hogy a magyar ipari érdekek az állam részéről intenzivebb védelmet kívánnak s ezért különösen a munkásvédelmi érdekek s az ipartörvény oly szoros konnekszusban álló kereskedelmi érdekek védelmére az 1893. évi XXVIII. törvénycikkkel felállította az iparfelügyelői intézményt, amely közvetlenül a miniszternek lévén alárendelve, mint ilyen hivatásos szervként működik közre az iparfejlesztési teendőkben.

Az iparfelügyelők működési köre az iparfelügyelőségi területre terjed ki. Az ország területe ezen iparfelügyelőségi területek szerint van beosztva. Most már majdnem husz éves tapasztalat áll rendelkezésünkre az iparfelügyelőség működéséből. Szó sincs róla, hogy az intézmény nem vált volna be.

Az iparfelügyelők mindenütt szép tevékenységet fejtenek ki s az ipartörvény szakszerű vezetése meg is látszik a különféle iparágak fellendülésén s főleg a munkásvizonyok javulásán. De volna mégis egy szavunk az iparfelügyelőség működéséhez s ezt inkább a mi speciális helyzetünkből kifolyólag tesszük. Annak a körzetnek, amelyen Léva városa is fekszik, iparfelügyelőségi székhelye Ipolyságon van; innen intézi a kerületi iparfelügyelő a hatásköre alá tartozó területek ipartörvényeit. Már most, ha egy pillantást vetünk az iparfelügyelőség térképére, azt kell látnunk, hogy az ipolysági iparfelügyelő útjának túlnyomó része Léván keresztül vezet. Egészen Besztercebányáig a központot képező Barsvármegyén, a Garamvölgyén kell keresztül menni, ha hivatalos utra indul. Ez pedig azt jelenti, hogy időben és költségekben csak az ipari érdekek

valják kárát annak, hogy az iparfelügyelőség székhelye Ipolyság. Már pedig minden állami intézménynek az lehet egyedüli célja, hogy minél könnyebben és minél kevesebb költséggel álljon annak az érdekeknek védelmére, amelyre a törvény rendelte.

Értenők s talán meg is nyugodnánk a helyzetben, ha azt látnók, hogy az iparfelügyelőség oly ipari és kereskedelmi gópontra telepített, ahol kifejezett kereskedelmi és ipari élet van, ahol az ipari és kereskedelmi telepek nagy száma, avagy virágzó gyár ipar azt követeli, hogy első sorban a munkástügy védelmére rendelt iparfelügyelő a közelben legyen, csak hogy ezt mind nem találjuk meg Ipolyságon, melynek ipari élete nem nagyobb akármelyik jóra való községnél. Sőt az iparitelepek is töle oly messzire esnek hogy csak nehézséget okoznak az iparfelügyelőnek az ipartörvény adminisztrációjánál.

Ellenben Léva városa majdnem a felügyelőség centrumában van, csak nem teljesen iparos város, mert polgárainak kétharmad része az iparos és kereskedő osztályhoz tartozik. Hozzá fogható nagyobb ipari város, még Besztercebányát sem véve ki, a felügyelőség területén nincs. Az utak innen ágaznak minden telé. Vasuti összekötése minden irányban jó és alkalmas. Most tervezett vasutai pedig még jobban beillesztik a közforgalomba. Ennélfogva még a laikusnak is önkénytelenül a szemébe ötlök az a kérdés, hogy miért ne lehetne az iparfelügyelőség székhelyét Lévára áttenni, hiszen az iparos osztálynak eminens érdeke azt kívánja; hogy a felügyelőség ott legyen, ahol legkönnyebben és legtöbb iparosnak hozzáférhető!

Az ipartörvény legfelsőbb intézőjének a kereskedelmi miniszternek be kell látnia azt, hogy az iparos és kereskedelem érdeke azt kívánja, hogy a felügyelőségek a gócpontokon székeljenek. Léva város előjárósága bő és hathatós argumentumokat állíthatna a miniszter elé, amikor figyelmét az általunk előadottakra felhívna. Talán az egész felügyelőség területén nincs anynyi képzett intelligens iparos mint itt a Garammentén s mégis ezeknek Ipolyságon van a felügyelőjük, ahol alig van iparos, nem is beszélve kereskedelmi életről.

Léva városa, mely mindig az utolsó között volt, ahol valamit adtak, indítsa meg a mozgalmat iparfelügyelőség megszerzésére, Hiszük, hogy ebben a törekvésében a vármegye is támogatni fogja. Talán maga az ipar-

felügyelőség sem fog ellene nyilatkozni, mert reá nézve sokkal előnyösebb az adminisztráció Léváról mint Léván keresztül. Ajánljuk ezt a kérdést a városi előjáróság figyelmébe azzal a jóakarató tanáccsal, hogy most talán könnyebb lesz egy iparfelügyelőség megszerzése, amikor még a régi ipartörvény által létesített kamarák beosztása áll fenn, mint később, a mikor esetleg új beosztás következtében Lévat megint más valahova fogják csatolni.

Kulturregyesületeink és az iskola.

Folytatás.

Mi más azonban egy nemzetiségi vidéken működő tanító feladata. Itt egy fajlag más népelem gyermekét kell nemcsak nyelvben, hanem érzsében is magyarrá nevelni. Sőt az a magyar érzs még szükségesebb, mint a nyelvi tudás; mert ha csak nyelvben és nem érzsében is tesszük csak magyarrá azt a nemzetiségi ivadékat, legfeljebb azt érjük el vele, hogy így majd magyarul is szidni régalmazni fogja a magyart. Nem fejtegetem ezt tovább, mert hiszen önök, akik nemzetiségi vidéken működnek, ugyis tudják, naponként átélük, megküzdük ezt a nagy munkát ép úgy, mint én; önöknek meg, akik magyarajkú nép között működnek, hiába fejtegetném, azt átélük kell.

Est a ferasztó munkát akarják némiképp honorálni kulturregyesületeink azzal, hogy a legkiválóbb tanítókat egy csekély összeggel meg szokták ajándékozni azzal az utógondolattal, hogy igr a többi tanítót is nagyobb szorgalomra serkentik majd. Különbben mi egyáltalán nem kérünk és nem várunk senkitől anyagi jutalmat, nem főként a jövőben. Nekünk anyagi gondoktól mentes élet kell, est adják meg, akkko a tanítóság még fokozottabb szorgalommal végzi majd dolgát, mert tudni fogja, hogy miért. Mi nemzetiségi vidéken működő tanítók csupán azt óhajtanók elérni, hogy miután a mi munkánk hasonlíthatatlanul fáradtságosabb, tehát idegrendszerünk hamarabb is tönkre megy, azok, akik a magyar nyelv és hasznos nevelés tekintetében kiváló eredményt értek el, 35 évi működés után teljes fizetéssel mehessenek nyugdíjba, ha akarnak. Ezt vigyük ki a kulturregyesületek; ez legyen a mi erkölcsi és anyagi jutalmunk. És tegyük lehetővé még azt is, hogy a kulturregyesületek gyűlésein a tanítók is résztvehessenek vidékek szerint.

Végül egy tapasztalatomra szabadon felhívni a figyelmet. Közél három évtized óta működöm egy kis tót faluban és eleget látam, tapasztaltam, mert akartam. És láttam oly csekélyégeket is, amelyek talán a nagyok figyelmét elkerülük, csak az vesszi azt észre, aki a néppel él. Pedig ezek a csekélyeségek

is hatalmas előmozdítók lehetnek a magyarság terjesztésében. Előrebocsájtván azt, hogy míg az egyházak teljes készséggel nem támogatják az iskolát, addig igazi sikert elérni nem fogunk. Az iskola megteszi mindent a kötelességét, de mi haszn, ha a nép később a magyar nyelvet elfelejti, vagy ha nem is, vajmi keveset törődik magyar tudásával, miután hasznát nem látja. Mert, uraim, nincs nagyobb hazugság, mint az a bizonyos orszákoskodó magyar sovinizmus. Én ugyan még nem láttam sehol. Azt már láttam, mikor az a magyar tisztviselő jobb ügyszó megítélő öröklődéssel akarta elfelejteni tót nyelven megértetni és az e beszédhez szokatlan nyelvét az összetörölődő mássalhangzók kiejtése miatt majd kiköpte. Pedig az az atyafi tudott is meg szeretett is magyarul beszélni, hanemhát az a tisztviselő dehogyis vette megának azt a nagy fáradságot, hogy megkérdezze: tud-e magyarul? Szóval bárkivel is érintkezik, mindenki igyekszik az ő nyelvén beszélni vele. Falujában meg éppen mi hasznát látja nyelvi tudásának? Ez a nép amilyen jóra való békés, ép annyira vallásos és. Neki a hat kemény munkanap után a hetedik igazán ünnepnap, nemcsak pihenés. Apraja-nagyja imakönyvét véve ajtatos keresztényi lélekkel siet az Isten házába. Igen, mindenkinél egy-egy imakönyv, ez az ő legkedvesebb olvasókönyve. Ezt az imakönyvet néztem én meg sokszor és sokaknál.

Egy alkalommal az egyik jómódú falumbeli gazdával találkoztam a vásáron. Imakönyvet válogatott iskolás fiának, persze tót nyelvűt. Figyelmeztettem őt, hogy a fiú beszél magyarul is, vegyen neki magyart. Elgondolkozott. Nem vagyok ugyan gondolatolvasó, de ismerem falum népét, tudtam, hogy így gondolkodik: „Könyvet veszek, mert venni akarok. Az is mindegy nekem, hogy magyar e, vagy tót. A fő azonban, hogy melyik az olcsóbb.“ Mivel pedig az ugyanoly nagyságú magyar imakönyv sem volt drágább, mint a tót, hát

megvette nagy alku után a magyart. És én ezt az imakönyvet láttam a fiúnál éveken keresztül még akkor is, amidőn már rég kikerült az iskolából. De hát miért is imádkozott ez a fiú éveken keresztül az ő gyermekkori magyar imakönyvből? A tótnak faji sajátossága a takarékoság és ez volt az ok; még jó volt az a könyv, hát minek akkor egy újat venni. Ime, ha nekem módomban állana a második iskolai évben amidőn már jól olvas és magyarul is ért és beszél az a tót anyanyelvű gyermek, egy kis magyar imakönyvet ajándékozni neki, ha a mindennapi iskolát elvégezte egy bővebbet és végül, ha az ismétlőből is kikerült egy olyan terjedelműt, aminőt az öregek használnak: akkor imádkozna ő a magyar imakönyvből is szívesen, dehogyis venne tótot, mikor van neki ugyanolyan magyar és hozzá irgyenbe. De a fő, hogy ez az imakönyv jó vasok legyen, ilyen az ez általuk is használt inkább cseh, mint tót ugynevezett „Vyleva.“ Hát én ilyen könyveket megvenni képes nem voltam eddig. Próbáltam megvetetni azokkal, akiknek az ily, a magyarság érdekében hozott anyagi áldozat csekélység lett volna csupán, de süket fülekre találtam mindig. Azt kértem én, vajjon nem tenné-e azt meg a közművelődési egyesület? Ahelyett, hogy egyes tót községekbe egész kis vagyona kerülő könyvtárakat ajándékoz, mely könyveket pedig a nép közül alig olvassa valaki, vehetne ily imakönyveket és kiosztaná ott, ahol ez kívánatos és a magyarság érdekében van. Kicsi ember vagyok, az én szavam nagyon gyöngye arra, hogy meghallják; emeljen helyettem szót az, aki helyesli az eszmét és szava nyomatékkal bír.

A jelen nemzedék egy rémes katasztrófának a tanuja, amidőn a kultó szavai beteljesedtek: „S a sirt, hol nemzet sülyed el, Népek veszik körül, S az ember millióinak Szemében gyászkönyv ül.“ Igen, a fájdalom, a gyász könyve ül a magyarság millióinak szemében, amikor egy rokonemzet,

a török bukását látja. Nem segíthetünk, a halottakat feltámasztani nem lehet; de e tragikus sors tanulságait levonni és hasznunkra fordítani módunkban áll. Legyünk tehát ez egyszer mi az az okos, aki a más kárán tanul. Valamint az egyén küzd, munkálkodik és alkalmazkodik korának kívánalmához, ha bologulni s jövőjét biztosítani akarja: azonképp a nemzetnek is az idők rohanó árával kell haladni és munkálni a jövőt, ha veszni nem akar. A nemzeti lélektől, becsüdtől, öntudatos nagy nemzeti céloktól hevitett népek előre, mindig csak előre kell törnie és ha ez a nemzet kicsi is, csodás dolgokat képes művelni. Amely nemzet elhagyja magát, vagy a jólét és egyéb körülményektől elpuhul, azt az erős bántatlanul megrugdalthatja, utóbb el is pusztítja. Nekünk meg amugy is bőven van okunk az okulásra. A sülyedő nemzetek történelme megtaníthat bennünket arra, hogy ahol minden törekvés az anyagiasságba fulladt, ahol a nagy és kis gazemberek mulandó földi javakért elhagyták az Istent, megvetették embertársaik és végül elalkudták a mindnyájunk védelmére rendelt erőt, a hazát is: ott okvetlen elkövetkezett a vég. Különbösen is mi rokonságtalan nép vagyunk és külső meg belső ellenségeink éreggyűrűje vesz bennünket körül. Nekünk tehát testben-lélekben erőseknek, igen erőseknek kell lenni, hogy a támadást bárhonnan jöjjön az, visszaverhessük s a támadó bevért véres fejével tanulja meg azt, hogy: „Ne bántsd a magyart!“

Vége.

Svarba József ünneplése.

A lévai állami tanítóképző-intézet Svarba Józsefnek, a tanítóképzővel kapcsolatos gyakorlóiskola tanárának címzetes tanítóképző-intézeti igazgatóvá történi kinevezése s egyben nyugalmomba való távozása alkalmából október hó 27-én, délelőtt 11 órakor az intézet dísztermében házi ünnepséget tartott, amely azonban jóval

szót érdemel. Mert hát nálunk már jó ideje kevés kérdés érdemel szót.

Pedig hiába takarították el annyi gondal a csuf romokat, hiába nyomtak a kegyelmetlen ügy végebe a pontot. Egyike ez azoknak a súlyos kérdéseknek, amelyek hangosan kiáltanak orvoslásért. A romok ott vannak és esedeznek félelmetesen és ijesztően továbbra is. Igen, legalább azok szemében, akik a fiumei ügyeket őszintén merik nézni s nem hajlandók megelégedni valami sablonos hivatalos elintézésessel.

Az ilyesmi merényletek ugyanis koránsem személyi jellegűek. Nem egy embernek a támadása a másikkal szemben. Ezek népeknek a tusát jelzik s titkos szenvedélyeknek a megnyilvánulásai.

Mert azt kell mondani, hogy Fiumében a bombák és a merényletek a levegőben nőnek. Mert a bombák csirája a gyűlölet. S a levegő ott tele van izzó, fanatikus gyűlölettel.

A horvát őszintén gyűlöli az olaszt. Az olasz ép oly őszintén a magyart, S mindkettő közös egyetértéssel — magyart. Nem hiszik, s nem is akarják hinni, hogy az anyaországtól elvezetelt város valaha igazán magyar tudna lenni. Bistos prédának tartják amely előbb utóbb kell, hogy kihulljon a magyar kézből. S e pillanatnak a reménye már előre is állásfoglalásra készíti az ott érintkező népeket, amelyek kö-

T Á R C A.

Üzenet.

Elfeledtelek. Csak néha jutsz eszembe.
Az a meleg érzés is elmúlt, elhagytott.
A szívem se fáj. Már nevetek is néha.
— Az idő minden szép emléket elmosott.

Feltelek. Nappal sosem gondolok rád . . .

Csak néha jutsz eszembe . . . Űgy űzi estén.
Ha feljő a hold s én a kertben vagyok.—
Levélhullásos, holdas űzi estén:—
Odakünn a kertben néha rád gondolok.

Holdas, űzi estén néha még siratlak.

Killer Géza.

Fiumei dolgok.

Irtá: M. Koza György.

Azt hiszem, hogy mi is körülbelül úgy rebbentünk saét ott lent a tengerparton az őss nem éppen barátságos figyelmeztetésére, mint a pihenő vándormadár csapat, ha követ dobta kűsége. És pedig tőnyleg annak a bizonyos szélrózsának minden irányában. Kiki arra felé, ahonnan az élet paracosszavát hallotta.

Én magam már csak az „elkésztettek“ sorában szedtem fel a sátorfiamat. Azután

sietve, szinte kapkodva tértem haza, ahol a szürke hétköznapi munka és az élet apró eseményei között alig egy-két hét alatt a feledések tágas fiókjába raktározottam el a tengervidék hosszabb és rövidebb jelenték-telen és fontos ügyeit.

De csak a — látszatra.

Mert a valóságban a lelkem újra ott jár valahol Fiume környéken. El-elnézem a magyar korona úgynevezett legszebb gyöngyét: Fiumét. Nézem utcáin a tarka embercsoportokat. Nézem a hosszú mólókat, melyeken a dél és az észak találkozik egymással, stb. — S nézem, különböző érzések és gondolatok között a romokat, amelyekben egy finoman szerkesztett és a szak tudás teljes pontosságával összeállított bomba jóakaratóból gyönyörködhetünk ott bent a kormányzói palotában.

Igaz! a romok már tulajdonképpen eltűntek régen. Sőt szerencsésen tulostek egyéb hivatalos teendőikön is. Kimentek a detektívek jobbra-balra. Fiumében, Pólában és egyebütt lefűletek egynéhány tucat gyanus slakot. Felvettek kötetre való jegyzőkönyvet. S végre is rebus bene gestis a fiumei kormányzó maga is valamelyik gyorsvonattal átrázdult a minisztériumba. Ott leadott egynéhány panaszt. Átvett ugyanannyi jótanácsot s visszasiétt Fiuméba. Avval azután körülbelül le is záródott a szomorú epizód. Mint olyan, mely nem sok

találta a családias, házi jelleg keretét, mert az ünnepségen nemcsak az intézet igazgató tanácsának tagjai, a tanári kar és a növendékek vettek részt, — hanem ott láttuk a város előjáróságát, a lévai összes iskolák tanszülei képviseletét, — Svarba Józsefnek volt tanítványai közül többeket, — az ő barátait és ismerőseit, akik szűfólig megöltötték az intézet dísz-törtemét, hogy megjelenésükkel is kimutassák azon öszinte tiszteletet, mellyel a kiváló pedagógus iránt viseltetnek, aki 43 évig laudakodva szorgalommal párosult szak-tudással működött szép és nemes pályáján.

Az ünnepség sorozatát az intézet növendékeinek énekara a Himnussal nyitotta meg. Ennek eibangása után *Tomsányi János*, kir. tanfőügyelő a nyugalomba vonuló jeles tanfőúr érdemeinek méltatása mellett adta át a legfelsőbb helyről érkezett kinevezési okmányt, melyben a király Svarba Józsefet tanítóképző-intézeti igazgatóvá nevezi ki. Ez a kitüntetés eddig páratlan a maga nemében; mert az 1868. évi népoktatási törvény érvényben létele óta ez az első eset, hogy tanítót ilyen magas elismerés és kinevezés ért. Az okmány szövege a következő:

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszteről 3548. szám. eln. Ó Császári és Apostoli Királyi Felsége 1918. szeptember hó 2-án Bad-lschlben kelt legfelsőbb elhatározásával Tekintetességednek saját kérelmére történt nyugdíjazása alkalmából a tanítóképzés terén való buzgó működésével szerzett érdemei elismerésül az elemi iskolai tanítóképző intézeti igazgatói címet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. Erről Tekintetességedet örvendetes tudomással értesítem. Budapest, 1918. szeptember hó 18-án. Jankovich s. k. Tekintetes Svarba József ált. tanítóképző-intézeti gyakorló-iskolai nyugalmazott tanító, tanítóképző-intézeti c. igazgató urnak Léva.

A tanári kar nevében *Köveskúti Jenő*, az intézet igazgatója üdvözölte Svarba Józsefet kitüntetése alkalmából és megható, kartársi öszinte szeretetet kifejező szavakkal bucsuzott el attól a tanfőúrtól, aki büszkesége volt az intézetnek és majdnem 30 évig tartó működése által nemcsak az intézetben, hanem a hasai népnevelés terén is soha el nem muló érdemeket szerzett magának, amiről fényesen tanukodik a kultuszminiszternek az ünnepelthez intézett leirata, amely igazán méltó megbecsülése az ő nagy munkájának. Ez a leirat így szól:

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi Miniszteről 102.800. szám. A hazai népoktatás

zúl valami címen mindegyik jogot formál reá. Hogy több, vagy kevesebb logikával-e, az nem sokat számít. A logika és a jog hiányait egyaránt kész bármelyik fél megtoldani egynéhány merénylettel és bombával. S természetesen nem kevesebb, mint hazaszeretet címen. Ami egész halálig való harcot és elzántságot jelent.

Azért a népek ott ugyyszólván politikai helyzetüknél fogva ellenségek gyanánt állanak egymással szemben. S a szegény magyarságnak, mint uralkodó elemnek, jutott belőle a legtöbb. Mert bármilyen ellentételek is lehetnek az érdekek, bármilyen ellentételes törekvések is érvényesülnek ott egymással szemben, abban az egyben mégis valamennyien teljese n egyetértének, hogy a magyarsággal, szembe közös ellenség gyanánt szerepeljenek és közös erővel tegyék lehetetlenné a szereplését. — S ép ebben nyilvánul meg a vessedelem igazi nagysága.

Avval egyikük sem törődik valami sokat, hogy a város magyar jellegéhez fűződik fejlődésének minden jelentősége s jövőjének minden reménye. Lévn Magyarországnak csak egy tengerparti városa amely-re reá pazarolja minden kiváltságát. Ellenben minden más késen csak visszahanyatlak a többi tengerparti városok srába. Mint-ha itt igazán az emberek annak az egykori irigynék a szerepet akarnák eljáztani, aki kész volt kivágtani az egyik szemét csak azért, hogy ennek megfelelően a má-

gyének odaadó szolgálatában eltöltött hosszú évtizedek fáradságos és eredményeiben áldásos munkásság után, midőn őnt saját kérelmére nyugalomba helyezem, örömmel használok fel ezen alkalmat arra, hogy Önnek az oktatás és nevelés ügyterén kifejtett s a magyar köznevelés ügyének lángoló szeretetéről táplált od adó buzgalmaért és melleg hivataloszerzőtől áthatott szolgálatiért, melyekkel a keze alól kikerült számos tanító generációnak a tanítói állás lelkes, ügyszerető, eszményi és hűségese betöltése követésére méltó nemes példát szolgáltatott: Önnek miudzekekrt őszinte köszönetet és méltányló elismerésemet kifejezem. Budapest, 1913. július hó 11. Jankovich. s. k. Tekintetes Svarba József ált. tanítóképző-intézeti tanár úrnak, gyakorló-iskolai tanító Léva.

Az énekkarnak gyönyörű bucsudala után az intézet növendékeinek háláját és forró köszönetét *Rizinger János* IV. éves tanítójelölt tolmácsolta, aki szívből fakadó beszéde végén társai nevében azt a lelkes kijelentést tette, hogy az intézet növendékei áldásosan akarják gyümölcsötvetni az értékes tapasztalatokat, melyeket nagytudású tanáruktól tanultak és ha tanulmányaik elvégzése után a haza küntörök vidékeire szélednek, teljes erejükkel iperködni fognak a gyakorlatban is megvalósítani Svarba Józsefnek mintáiskoláját.

Ugy az ünnepelben, mert a jelenoltakban a legnagyobb meghatottságot váltotta ki *Hopfer János*nak, a gyakorlóiskola egyik széptehetségű tanulójának a jó, kedves és drága tanítóbecsítől való bucsuzója, amely mindenkinek könnyeket csalt a szemébe.

Svarba József, aki jól végzett és eredményos munkája után teljes megelégedéssel térhet az édes nyugalomba, ahová őt mindnyájunknak nagybecsülése és szeretete kísér, — minden beszédre küönkülön válaszolt. Hódolateljes alattvalói tisztelettel köszönte meg a királynak a magas kitüntetést, — hálával fogadta a kultuszminiszternek elismerését. Köszönetet mondott az intézet igazgató-tanácsának a szives támogatásért, kartársinak az igaz baráti szeretetért. A növendékeket a haza és pályájuk szeretetére és megbecsülésére buzdította. Nagyon szívreható volt ezen beszéde, mellyel a könnyebűt elérékenyítve, zokogó hangon vett bucsút kis tanítványaitól. Az atyai szeretet nyilatkozott meg itt a tanító és nevelő szavában. Figyelmeztette őket, hogy ugy szeressek majd az új tanítóbecsít, amint őt szerették. Legyenek jövőre is jók és szorgalmasak; ezzel örömet szereznek

siknak is kivágják mind a két szemét. Ez lehet nevetéses, lehet bosszantó, de vizsgáló legkevésbé.

Hisznek különös is, hogy már külsőleg is feltűnik egész meglepően a magyar város magyartalanúsága. Az egész Quarneróban talán itt beszélnek ép legkevesebbet magyarul. Mintha a magyar nyelvet valami erőszakkal beszorították volna egynéhány hivatalos helyiségbe, s egy-két másod-harmad rangú vendég ő felébe. A többi mint okkupálta magának a német, az olasz és a horvát nyelv. Holott a fürdő helyeken a sétányok, a hajók és minden nyilvános hely tele van magyarokkal.

Igaz, hogy Fiume tényleg Magyarországtól teljesen elszigetelten áll, s így természetesen nagyon nehéz benne a magyar nemzeti élet léktetését a maga kívánatos elevenességében fentartani. De ép azért van szükség kormányzatában az ügyeinek rendezésében a legmesszebbmenő tapintatra és a legbölcsebb körültekintésre. Azt hiszem, a keserűségből volt már elég. Az elkeseredés ijesztő lidércfény gyanánt ott vibrál a város levegőjében. Annak az intő jelöl, hogy a szigorral és a keménységgel amúgy is alaposan sikerült ellenszenvenessé tenni a magyar nemzeti eszmét. Végre tehát jó volna valamit javítani is rajta. Bölcse jóakarattal, engedékenységgel s főleg sok-sok szeretettel. Mézzel biztonnal nemcsak több legyet, hanem több embert is lehet fogni, mint ecettel.

volt tanítójuknak, aki büszke lesz reájuk és az lesz legnagyobb jutalma, ha tanítványaiból egykor a hazának derék és hasznos polgárai válnak.

A Szózat élénkítésével véget ért a lélekemelő ünnepély, amely maradandó és kedves emléket hagyott a jelenoltak szívében, akik az ünnepély után egyenkint üdvözölték Svarba Józsefet és szívük mélyéből azon jó kívánsággal bucsuztak el tőle, hogy fáradságos munkája után bekövetkezett nyugalmát állandó és boldog megelégedésben sokáig, igen sokáig élvezze, amit mi is őszintén óhajunk.

— O. —

Nemzetvédelem.

(D. E.) Egy új és bátran hozzátelhetjük: nemes ötletet vetett föl a főiskolai ifjúság és a magyar szabadtéri sportok ismert vezére: *Karafiáth Jenő*. Alábbiakban közülük főhívatást a nemzetország újból való föllátása tárgyában.

A nyughatatlan érzete emésztai a gondolkodó embereket. Amióta a balkáni államok megtámadták Törökországot és régi európai tartományaiából csak egy keskeny csíkot hagytak meg neki, — amióta a kis balkáni országocskák dupla nagyra nőttek a mértani arányban nőtt vele a telhetetlenségük; amióta a Balkán gyűlölködve néz ránk és nemzetiségünket ellenünk hangolja, — az ország közvéleménye lázas izgalommal figyeli az egyre szaporodó szomorú jelenségeket, — mert tudja hogy az országunkat és monarchiánkat támadó külpolitikai mozgalmak mögött folyvást ott áll a régi fenyegető rém: a fehér cár országa.

A szlávagság testvérelési folyamata egyre hatalmasabb lesz. Élén áll a nagy test: az orosz birodalom, amely pénzzel, erőhatalommal, a vallás eszközeivel s a közös faji öntudattal fíradhatatlanul dolgozik, hogy elbirtos, összerörje és szláv főnhatóság alá gyúrje az osztrák-magyar monarchiát.

Ezt érezzük mi idehaza s keressük a mentő eszméket, hogy a nagy leszámolás készülletlenül ne találjon bennünket.

A mentőeszmék közül kiválik *Karafiáth Jenő* okos ideája. Csak zárt szervezet és fegyelem képes az ország erejét annyira megnövelni, hogy számatalan ellenségeink megátrálására kényseritessék.

Tízzerei a fegyverképes embereknek fölhasználatlanul tespednek a társadalomban. Ezeket egy intézménybe összegyűjtini, gyakorolni, lövőkke képezni: olyan föladat, mely bátran nemzetmentőnek neveshető.

Kiválóan szerencsés ötlet a nemzetország föllátása küön is. Népünk a 48-as törvényeket szereti, szívesen indul utánuk s a nemzetörzés eszméje bátor és bölcse dolog volt.

Nem lehet eléggé ajánlani az ötletet. Ezt az eszmét nem szabad pártpolitika, faji kérdések vagy tréfalózdás által elsekélyesíteni. Mindenki, aki szorongó érzések között várja a nehéz jövőt, kell, hogy a propaganda szolgálatába álljon.

* * *

Állítsuk vissza a Nemzetörzést. Valamikor a dalmát partok mellett Cattaró felé hajóztam. A cattarói kikötőben a magyar szó hallatára hozzánk csatlakozott egy negyven évesnek látzó férfi és megkérdezte tőlünk, mi járban vagyunk? Beszédbe elegyedtünk vele. Elmondta, hogy ő mint egyszerű mesterlegény huszonöt éve vetődött Csehországból Magyarországra fővárosába. Most feleségével együtt, nem kivétel sem időt, sem pénzt, sem fáradságot, Cettinijébe utasik, hogy részt vegyen a *Sokol* nemzeti ünnepén. Mult vasárnap még Zágrábban ünnepelt velük és szent kötelességének tartja, hogy amúgy gyalogosan elsarándokoljon utánuk még Montenegró fővárosába is.

Azután elbúcsúzott és szívében lángoló lelkesedéssel nekivágott a forró napsütésben kigyózó meredek szerpentinútnak, a fekete hegyek kietlen országa felé . . .

Mikor eltűnt szemünk elől, valami csodás különös érzés fogott el minket. Fájtt ugyan magyar szívünknek, hogy még egy negyed

szászad alatt sem tudtuk meghódítani a magyar államesszméket a szláv ivadékok, de másfelől nem tudtuk elleplezni csodálkozásunkat sem, amit belőltünk annak az egyszerű munkásembernek önzetlen, tiszta lelkesedése váltott ki. Nem tudtuk palástolni, hogy irigyen hallgattuk ezavatt, mert bizony a mi magyar fajunkban, ezeréves népünkben hiába keresnők ezt a büszke öntudatot, a ragyogó lelkesedést, a faji összetartozandóság erzetének ezt a hatalmas és nem számaléngszerű megnyilatkozását. És aki látta valaha a *Sokol* ünnepét, lehetetlen, hogy össze ne szorult volna a szíve, ha e hatalmas demonstráció megnyilvánulásakor a mi viszonyainkra, társadalmunk teljes szervezetlenségére gondolt.

Ekkor fogszmzott meg az a gondolat, hogy a magyar fajt társadalmi szervezetben kellene egyesíteni, mert csak társadalmi keretet kell adni, melyben mindenkit megtalálja az őt megillető helyét és faji energia is legott megtalálja érvényesülését.

Ez időtájt indult meg az egyetemi zászlóaljok szervezését célzó országos mozgalom, mely jelenleg is helyes mederben halad előre az évente rendezett célzó kurzusok által és kétségtelen az is, hogy erősen érezette hatását a középiskolai zászlóaljok alakításánál. Végeredményben azonban még sem bizonyult célvázatónak az, hogy Magyarország célzó sportját főiskolák szerint szervezzük, hogy egyedül a főiskolai ifjúság szállítására bizzuk az országos szervezés nagy munkáját. A fatalság ugyanis hamar változik. Ilyen nagyfontosságú országos jellegű intézményt nem lehet attól tenni függővé, hogy akadnak-e véletlenül alkalmas vezetők emberek a főiskolákon. És kizárólag a társadalom jóakarata sem lehet bízni az országos szervezés, hanem minden időkre törvénnyel kell a keretet biztosítani. Rámutatott már erre annak idején egy kiváló képzettségű, magasrangú katonatiszt is aki a vármegyei társaság ajánlotta a célzó sportot országos szervezését. Igaza volt.

De hozzászem, törvénnyel kell szabályozni ezt a kérdést, mint ahogy ezt az olasz parlament tette. Törvényt kell tehát hozni, mely a vármegyeket, mint a magyar alkotmány védőbástyáit avatja fel a szervező alapjává. És ennek a megalkotásánál legalkalmasabbnak látszik, ha ahelyett, hogy idegen intézményeket mintáznánk, visszatérnénk az 1848-iki törvényekhez, melyekben megtaláljuk és a modern kor igényeinek megfelelően átalakíthatjuk azt a keretet, melynek tartalmát adni épp a vármegyék hazafias kötelessége volna. Csak vissza kell állítani és célját a modern viszonyokhoz képest átalakítani az 1848. évi XXII. illetve az erdélyi 1848. évi III. törvényeket a nemzetiségről, melynek érvényét az 1867. XI. törvények felfüggesztette, az 1868. XLI. törvények 32. §-a eltörölte és melyet az 1890. V. törvények 26. §-a újlag és végérvényesen elhantolt. Ennek a törvényileg biztosított szervezetnek kellene vármegyeeserte a nép legszélesebb rétegeibe beoltni a nemzetiségi szabadteri sportokat. Mert az idegen elnevezésű és eddig alig néhány vármegyei öletszerű jóindulatára bízott Nemzeti Falang Magyarországon nem alkalmas erre. Ennek a törvénnyel biztosított szervezetnek kellene feladatát kitűzni a harcászati és népnevelési szempontból egyaránt fontos célzó sport terjesztését. Kell, hogy törvénybiztosítsa azt a kedvezményt is hogy az itt résztvevők — mint Olaszországban a fegyvergyakorlatok alól felmentést nyerjenek.

Az intézmény fokozatos fejlesztésével lehetne asután a legkönnyebben elérni a katonai szolgálat idejének leszállítását.

Az 1848. évi XXII. törvények szerint a személy- és vagyonbiztonság, a közönség és belbéli biztosítása az ország polgárainak örökösére bízott. A modern nemzetiségről ettől részben eltérő társadalmi feladatai volnának. Ennek a szervezetnek kellene a legszélesebb néprétegekben természetesen végigküzdeni az alkohol elleni harcot, még pedig a leghatározottabb eszközök, a szabadteri sportok népszerűsítését által. És végül ezzel a szervezettel lehetne megoldani a fűszendészet országos szabá-

lyozásának kérdését is olyképpen, hogy az önkéntes tűzoltó egyesületek helyét a törvény által felállított országos intézmény foglalná el. A szervezet megalapozásánál sokat meríthetnénk a nemzeti őrsereg intézményéből. A nemzeti őrseregbe való felvétel bizonyos cenzusoz és korhatárhoz volt kötve. Tiszteit a kapitányig maga választotta, a többi a miniszter ajánlatára a nádor nevezte ki. Minden tagja a magyar rendes katonaság hasonló fokban lévő tiszteivel egyenlő rangban állott. A törvény 3. §-a szerint a király és haza elvárja, hogy a hon fia, kiknek becsületére a törvény által a közállomány fentartása bizva van, kötelességüket hűen teljesítik. A nemzetiség tagjai hitet tettek a nemzeti őrsereg zászlajára, megelégedvén, hogy a királyhoz és az alkotmányhoz mindhalálig hűek maradnak. A törvény 35. §-a a nemzetiség egész irstitutóját a miniszterium hatósága alá helyezte. Ez volt főbb vonásokban a törvényhatóságok szerint szervezett országos intézmény képe.

Ha megváltottak is az idők és ezzel természetesen a kitűzött feladatok is, az kétségtelen, hogy a negyvenéves irstitutió minden időkre szóló alapvető munkát volt, melyről a szükséges szervezet megalkotásánál, ismételjük, sokat meríthetne a mostani törvényhozás is. És ha ezembe jut az a meleg érdeklődés, melyet a magyar célzó sport iránt tapasztalunk koronás királyunk részéről, amikor a magyar egyetemi ifjúság küldöttségét veztem a trón szémelyéhez, akkor nem kell tartanunk attól, hogy a célzó sport fejlesztésére és terjesztésére előszörben szolgáló nemzeti intézmény létesítése talán ö Felsőge elnevezésén történik meg.

Bizalommal fordulok tehát azokhoz, kiknek módjukban lesz, hogy a most csak vázlatosan felvetett idea törvény alakjában mielőbb tetet öltön, elsősorban pedig ahhoz a férfúhoz, aki a hadicélzó sportot rendkívüli fontosságára elsőként hívta fel az ország figyelmét.

Es hazafias reménységgel eltelve fordulok a magyar ifjúsághoz, a menzet élő lelkesedésével karolja fel ezt a nemzeti ügyet!

Állítsuk vissza és fektessük modern alapokra a Nemzetiséget!

Karafiáth, Jenő.

Különfélék

— **Elmarad a vármegyei tisztújítás.** A belügyminiszter a képviselőház elé törvényjavaslatot terjesztett be, amely szerint a vármegyei tisztviselőinek 1918 év végéig lejáró hivatali megbízása — a vármegyei közigazgatásnak bűszöbön álló újjászervezésére való tekintettel — a törvényhozás újabb intézkedéseig, de legfeljebb az 1914 év végéig meghosszabbíthatik.

— **A reformáció emlékűnnepét** ülték pénteken protestáns polgártársaink, mely alkalommal mindkét prot. felekezet templomában ünnepi istentisztelet volt. A ref. templomban délután 3 órakor gyermeki istentiszteletet tartottak. Este a ref. iskola nagytermében vallásos estély volt, igen szép programmal, melyet a ref. leány egyesület kedves éneke nyitott meg. Igen szép beszédet mondott Varga Géza s. lelkész. Szavaltak Patay Juliska, Korpsd Juliska, Magyar Jenő és Németh Lajos, kik vallásos köteteményeket, köztük *Kersék* Jánosnak most megjelent verses könyvéből kettőt, adtak elő. A szép ünnepséget a fűzöket éneke fejezte be.

— **Nagy hangverseny.** A balassagyarmati dalgyűjtés, mely az ország egyik legszervezettebb dalárdája, tolyó év november hó 15-én szombaton este 7/2 órakor Léván a Városi vígadó dísztermében nagyszabású hangversenyt rendez. A hangverseny műsora a férfúkar irodalom remekéből van összeállítva, mind amellest változatos, hogy azt nemcsak a zeneértő, de a laikus közönség is tudja élvezni. A dalárda előfűz énekelni azokat a verseny darabokat is, amelyekkel a szombathelyi, egri és a budapesti országos dalversenyen elsőrangú díja-

kat nyert. — Karnagya Erdélyi (Éder) József városunk szűlőtte, aki tizenhat év óta vezet a dalárdát diadalról-diadalra. A hangversenyre szóló meghívók most vannak nyomás alatt s azok néhány nap múlva szét lesznek küldve. A hangversenyt részben a lévai nőgyűjtés által fentartott Stefániai árvaház javára rendezik.

— **Az Erzsébet-leányegylet estélye.** Mint az illatos ibolya szerényen, szinte észrevétlenül virul az erdők és ligetek rejtejt zugaiban, a bokrok és fák tövében: már évek óta csendben, zajtalanul működik az Erzsébet-leányegylet, mely a maga okulására, szórakozására intim, de a hétköznapi sabonos felülemelkedő műsoros estélyeket rendez. Az oxfordi egyetemen őriznek egy héberbölcs mondásokkal teleirt kéziratot, amelyben van egy aranyzetség: H' auflut szulom h' kovod; — a szerénység a tisztelet létrájs. Ráülk ez a monda a leányegyletre, mely valóban a tiszteletet vivta ki magának céltudatos működésével. E hó 25-én rendezett estélye is méltó a dicséretre. Szép és élvezetes volt. A műsort egy kedves duo nyitotta meg. Hegedűt láttunk egy bájos leányka, *Pártos* Rózi kezében, mely egyenesen a szívekhez szűlt. Schutert Rosamundáját játszotta meglepő ügyességgel. A hatást fokozta *Grotte* Janka firom, diszkrét zongorakísérete. A kedves művésznöket a közönség zajos elismeréssel tüntette ki s közkívánatra meg kellett toldani műsorukat még egy szép darabbal. Ezután *Deutsch* Margit meleg érzéssel nagy tetszés mellett szavalt *Vincenzi Mikor az udvari szűbök dalolnak* című versét. Ezután egy kis vigjáték: *Piroska modern leány lesz* kerűt színre, melynek címszerepét *Kempfer* Aranka játszotta, aki szinte született művésznő. Mozdulata, hangsúlyozása, elfogulatban játéka bármily hivatalos művésznöknek becsületére vált volna. Méltó partnerei voltak *Liebermann* Leo, *Takács* Samu és *Holceman* Ferenc. Dicsérettel kell megemlékeznünk *Adler* Arankáról, ki Gordon Judának *Egy tiszta csöpp* című bájos versét adta elő igen kedvesen. Igen nagy tetszésben részeseült *Hecht* Elza és *Liebermann* Margit négykezes zongorajátéka, mely nemcsak a jó betanulásról, de művészi készségről is tanusodik. Ezt követte *Czakó* Jolán szavallata, ki Gabányinak *A varga* című jelenetet adta elő frappans hatással. Ö róla is elmondhatni, hogy kész művészelek, ki még sok sikert fog aratni. A műsort *Holceman* Ferenc szavallata fejezte be, ki *Manuelnek A ruha* című versét szavallta. Előadása egyike volt a legjobbakkal. Egyszerű és hatásos. A közönség szívélyes ovációval fogadta. A vezetőség valóban büszke lehet az eredményre, melyet elért, mert valóban gyönyörűséget talált benne, aki csak látta.

— **Villamostelep megváltása** tárgyában benyújtott felebbezésről mult számunkban közöltük, hogy a felebbezők felebbezésüket visszavonták, ezen közlésünket most odahelyesbítjük, hogy a felebbezők közül *Bakó* Ferenc nem vonta vissza a felebbezését s így az ügy mégis a miniszteriumhoz kerül végleges döntésre.

— **Nőgyűjtés gyűlése.** A Magyar Evangeliumi Nőgyűjtés Nemzeti Szűvetége 1918. évi november hó 6. 7-én Leván konferenciát tart. A vendégek november 5-én érkeztek Levára. A program a következő este 8 órakor a vacsora. Kilen órakor beszéd. „Mit várhatunk konferenciánktól,“ tartja: *Birtha* József lévai lelkész. Ének és ima. November 6-án reggel 7/2 órakor áhítat óra a ref. egyház imatermében a nők részére, vezető: *Szalay* Józsefné, nagybecskereki ref. lelkész neje. 9 órakor a barsi ref. egyház megye közgyűlése 12 órakor közös ebéd. Deután 2 órakor a nőgyűjtés konferenciája. Este 8 órakor vallásos estély, a ref. egyház imatermében, amelyre a beléptidj személyenként egy korona, a tiszta jövdelem a „Nemzeti Szűvetéség“ céljára adatik. November 7-én. Reggel fel 9 órakor áhítat óra a nők részére. Kilen órakor a konferencia folytatása. Fel 12 órakor közgyűlés. Dsi 1 órakor közebe a ref. egyház óvoda termében. Deután vasárnapi iskola előkészítése és

vezetése, tanítása: id. Viktor János által. Este 6 órakor a ref. és ev. leány-egyleteti foglalkozás.

— **Lelkész-értekezlet.** A barsi ref. egyházmegyei lelkészei Léván október hó 29. én tartották meg szokásos évi értekezletüket, mely énekekkel és Szabó S. Zsigmond bajkai pap emelkedett szellemű imájával kezdődött. A gyűlésen Varannay Lajos elnökölt, szép megnyitóját után a leány-internátus ügyet tárgyalák. Czeglédy Pál varányi lelkész székfoglaló beszédet tartott. Orbán Jenő kétyi lelkész nehái Molnár Dénes volt kétyi lelkész és Juhász József pedig elődje nehái Kiss Károly garamvezekeényi lelkész felett tartottak sikerült emlékbeszédet. Végül az értekezlet a lemondás folyán megüresedett jegyzői állásra Szabó S. Zsigmond bajkai lelkészt választotta meg.

— **Rendőrszti tanfolyam.** A belügyminiszter folyó évi november hó 3-án kezdődő, oktató tiszteket képző második tanfolyamon való részvételre vármegyénk kerületéről dr. Horváth Gyulát, városunknak rendőrkapitányát jelölték ki, illetőleg behívta.

— **Polgári iskolai tanárok gyűlése.** Az Országos Polgári Iskolai Egyesület Bányavidéki köre folyó hó 25-én, Zólyomban tartotta meg évi rendező közgyűlését. A Bars-, Hont-, Nógrád- és Zólyom vármegyék területén levő polgári iskolákat magában foglaló kör tanári testületei elég szép számban voltak képviselve, dacára a nehézkes vasúti összeköttetésnek. Kokas Nándor, a kör elnöke, tartalmas megnyitójában rámutatott a polgári iskolák életében mutatkozó hiányokra a status sérelmeire, s ezek orvoslása végett a testületeket fokozottabb tevékenységre és együttes fellépésre hívta fel. Utána Ficsek Irma, a körmöczbányai polgári leányiskola tanára olvasta fel a polgári leányiskolák reformját célzó fejtegetését. Rámutatott az országos leányiskoláinkat a be nem vált és lejáró felben levő felsőbb leányiskolákkal akarta összehasonlítani. Felolvasása végeztével határozati javaslatot terjesztett elő, melynek értelmében a jövő polgári leányiskolák hét osztályosak legyenek. Az alsó négy osztály tanterve az összes közép-foku leányiskolánál egységes legyen, míg a felső három osztály az élet gyakorlati szükségleteit, gazdasági, ipari- és kereskedelmi irányzatban szorgalmat, hogy az egyes irányzat az általános műveltségnek nyújtását visszazsorítaná. A köri gyűlés többek hozzájárulása után a javaslatot egyhangulag magáévá tette és megbizta az elnökeket, hogy azt a központba terjessze fel.

— **Ezután Rákosi Zoltán, breznóbányai polg. isk. tanár tartotta meg értékes előadását: Pedagógiai reformterületek címen. Foglalkozott a fogalmazástani tanításával és a kultuszminiszternek irányban kiadott rendeletét lelkes partfogásba vette, mert szerinte alkalmas arra, hogy a téves uton járó, leket ölt nyelvtanításnak a megfelelő határig való visszazsorításával az irva beszédes értékes mesterséget a tanulókkal elcsajátítsa és megkedveltessé. Kapcsolatosan a növendékek gondolatainak rajzolás által való kifejeztetésére hívta fel a figyelmet, egyuttal bemutatta az általa már egy év óta alkalmazott módszernek eredményét. Majd Ivanovich Győző titkár olvasta fel jelentését. Beszámolt a múlt évben lezajlott egyesületi mozgalmakról és megsúgta a még mindig meg nem jelent rendtartást. A közgyűlés mindvégig magas színvonalú vitát produkált, mely a jelenlevő Bars- és Zólyom vármegyeyi királyi tanfelügyelőkben, a város képviselőjében és a vendégekben is azt a meggyőződést váltotta ki, hogy a polgári iskolai tanárság szellemi tőkéje intenzív gyarapodást mutat és értékes munkája révén is megérdemli az illetékes tennyezők és hatóságok pártfogását, a gyűlés után társasbéd volt.**

— **A Reviczky Társaság** megnyitotta ünnepségét az eredeti tervtől eltérőleg — f. hó 29. én fogja megtartani a város háza dísztermében. A műsort, miután még véglegesen megállapítva nincsen jövő számunkban fogjuk hozni. Ugy a megnyitói ünnepnél, mint a december 5-től kezdődőleg minden második pnteken megtartandó ismeretter-

jesztő előadások teljesen beléptidímentesek lesznek.

— **Királyi kitüntetés.** Mint a hivatalos lap közli, a király Dezséri Bolamán Lajos, címzetes kuriai bírót, besztzercebényai törvényszéki elnököt, városunk szülöttét sok évi kiváló és hű szolgálata jutalmául s elismerésül, a Lipótzend lovagkeresztjével tüntette ki.

— **A lévai kerületi munkásbiztosító pénztár** a f. év elején Tokody Istvánt választotta meg igazgatójává, kinek megválasztása ellen az országos pénztárhoz fellebbezést nyújtottak be. Az országos pénztártól f. hó 30-án jött le a határozat, mely a fellebbezést elutasította.

— **Az egyesületek működésének ellenőrzése.** A belügyminiszter nemrég több fővárosi társaságot országot fel, amelyek egyesületi céger alatt közönséges kártyabarlangok voltak. Ezen akció további folyamánként most a minisztériumban egy szabályrendeletet dolgoznak, melynek célja az egyesületek és társaságok szigorúbb ellenőrzése. A kitocsátandó rendelkezésben a miniszter ki akarja terjeszteni a hatóságok jogkörét arra is, hogy az egyesületek tényleg a jóváhagyott alapszabályok értelmében működnek-e, betartják-e az alapszabályokat és esetleg nem pusztán azért alakították-e az egyesületek, hogy abban tiltott játékokat folytassanak.

— **A vénasszonyok nyara** szebb napokkal kedvesedik a földieknek, mint a nyár, mely az idén megszökött a kalendáriumból. Ragyogó verőfény, enyhe időjárás és porzik az utca, mintha csak augusztus derekán lennének. Az őszi forgalom is csak most indult meg a városban s van mit takarítani egy-egy betűvárs után az utcáseprőknek, kik igyekeznek eltüntetni a szemetet, a lim-lomot az utcákról. Nincs is kifogásunk a tisztogatás ellen amely minden téren elkel, de a seprést napközben is főleg locsolás nélkül nem tartjuk helyesnek, mert a felvert por s ebben a bakteriumok többet ártanak a közegészségnek, mint a mennyi a seprés használ a köztisztaságnak. Borunk ugyan nem sok termelt, vizünk azonban van bőven s nem is kell messzire menni érte. És így már a kora reggeli órákban megöntözhetik a kiseperhetik az utcákat.

— **A vörheny terjedése.** A vörheny Óbarson is járványszerűleg lépett fel az iskolás gyermekek között; ez okból a vármegye alispánja ezen iskolában is beszüntette a tanítást.

— **Halál az erdőben.** Körmöczbányán egy Frank János nevű erdei munkásra ráesett egy fenyőszáfa és agyonütötte. A szerencsétlenül járt munkás halála fölött felelése és 4 gyermeke siránkozik.

— **A lévai mozi** ma Zola Emil a világhírű naturalista regénye nyomán a *Beteg vér* című 3 felvonásos drámát fogja bemutatni, mely bizonyára nagyhatást fog kelteni. Ezenkívül Bandi és Mörice egy-egy csinje kerül vászonra. Szépek lesznek a napi eredmények felvételei, valamint Pisa látképe. A műsor a legmesszebbmenő igényeket is ki fogja elégíteni.

— **Portómentes nyugtárványok.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter utasítása értelmében az államszegélyes tanítók nyugtárványait portómentesen vannak jósitva beküldeni az adóhivatalnak és az adóhivatal is jósitva van a pénz portómentes küldésére, mégis sok helyütt a posta nem akarja akceptálni eme jogokat. Értesülésünk szerint igen sok tanítót visszautasítanak az egyes postahivatalok. Mivel pedig a nyugtárványok portómentes küldésére a tanítóknak joguk van, helyesen tesszik, ha minden egyes esetben orvoslást keresnek az illetékes postaiszolgátságnál.

— **A főlősszámú katonák kiválasztása** a véderőtörvény 37. szakasza szerint egyes bizottságok által történik, melyek a hadkiegészítő parancsnokságok székhelyén működnek. Az esztergomi vegyes bizottság elnökévé a honvédelmi miniszter Majláth István vármegyénk alispánját, tagjává pedig Wimmer Imre, Esztergom r. t. város polgármesterét és Keve Károlyt, a hontmegyei, szobi járás főszolgabíráját kérésre fel.

Közönség köréből.

Köszönetnyilvánítás.

Dr. Prizner Gyuláné úrnő 20 koronát, Weisz Benő és Weisz Kálmán urak pedig 10 zsák burgonyát küldtek a Lévai Izraelita Nőegylet szegényei számára.

Fogadják a nemesszívű adakozók ezúton is az egylet halás köszönetét.

Dr. Frommer Ignác, Deák Adolf,
elnök. titkár.

Hivatalos közlemény.

6310—1913 számú.

Hirdetmény.

Közírré teszem, hogy a szabadközlekedés biztosításáról 1158—1913 sz. a. alkotott szabályrendeletet a város képviselő-testülete a f. évi október hó 18-án tartott közgyűlésében az 1879 évi XI. t. cz. 5. §-a alapján kihirdette és a kihirdetést követő 4-ik napjától, vagyis f. évi október 23-tól kezdve életbeléptette.

Léva, 1913 évi október hó 30.

Bódogh Lajos
polgármester.

169—1913. számhoz.

Hirdetmény.

Közírré teszem, hogy Léva r. t. városnál két rendőri állás van üresedésben, melyre nézve a Sz. U. 4 § értelmében a pályázók november 15-ig a rendőrkapitányának kötelesek személyesen jelentkezni. — A rendőri járandóság folyó évre 600 korona évi törzsfizetés, 100 korona lakbér és egyenruha, - január 1-től kezdve azonban az államszegély keretei közt esetleg az 700 korona törzsfizetés és 240 kor. lakbérig emelkedhet.

Léva, 1913. okt. 31.

Bódogh Lajos,
polgármester.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzése

1913. évi okt. hó 26-tól 1913. évi okt. nov. hó 2-ig

Születés.

A szülők neve	A gyermek neve	A gyermek neve
Cservenák Mihály Kotrusz J.	leány	Erzsébet
Gergely József Masadék I.	leány	Ilona
Hercz István: Kie Rozália	fiú	István Imre
Sebedovszki M. Krázel K.	leány	Mária
Drienka János Szabó E.	leány	Erzsébet
Mojzes Pál Holeccka E.	fiú	Pál

Házasság.

Völegény és menyasszony neve	Vallása
Jarábek József Akács Rozália	r. kath.
Bella György Fruzsz Mária	r. kath.
Rosenberg Miksa Friedmann T.	izr.
Kóczián József Horváth Mária	r. kath.

Halálozás.

Az elhunyt neve	Kora	A halál oka
Czandt Mária	2 éves	Agyhártva gyul.
Glauber Józsefné	48 "	Saivbénulás
Rosók István	23 "	Tüdőgümőkór
özv. Turján Istvánné	87 "	Ag. végtimerül.

Nyilttér.

Kiadó üzlethelyiség.

Kálvin-téren levő Gápel Sándor-féle borbély üzlet helyiség azonnal kiadó.

688—1913 végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lévai kir. járásbírósnak 1913 évi V. 380—1 számú végzése következtében Mocsai Lajos ügyvéd által képviselt Spitz J. lekéri lakos javára 1932 kor. 76 fill. s jár. erejéig 1913 évi augusztus hó 18 án fogva tartott kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 720 kor. becsült következő ingóságok, u. m. egy mérleg, egy trió, székér-korokak, permetező gép, löszerszám, egy bicikli, hutorok stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a lévai kir. járásbírósnak 1913. évi V. 380—2. számú végzése folytán 1932 kor. 76 fill. tökékövetelés ennek az egyes lejáratok napjától járó 5% kamatai váltódjái és eddig összesen felmerült és bíróság már megállapított költségei erejéig Lékerekné leendő megtartására 1913. évi november hó 8-ik napjának délután 1/3 órája határidőből kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megj. gyűzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbb ígérőnek, szükség esetén becsáru alul is el fogják adatni.

Ame nyibe az elárverezendő ingóságokat mások is le- és félfoglalatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Léván, 1913. évi október hó 24 napján.
Karácsonyi Pál,
kir. bir. végrehajtó.

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle cukorkánál

Millió ember szereti a világhírű RÉTHY-cukorkát, mert reaktivül kellemes ízű, a gyomrot, étvágyat nem rontja. Meghűlés, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használj VASÁRNASNÁL VIGYÁZUNK és határozottan RÉTHY-féle kérjünk, mivel sok haszontalan utánczata van. Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a „RÉTHY” név. 1 doboz ára 60 fillér, kapható mindenütt. Postán küld 5 dobozt franko 3 koronáért.

RETHY BELA gyógyszerész, Békéscsaba.

8449—1913. tlkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A lévai kir. járásbírósnak, miut telegkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a lévai kereskedelmi bank r. t. végrehajtónak Dr. Laufer Arthú. ügyvédnek által képviselt ismeretlen tartozkodású Schulcz Ignác és neje Klein Zelená elleni végrehajtási ügyében nevezetteknek a lévai 527. sz. sztjkvben A I 1 szám alatt foglalt beltelek- és hátfekvésűgükre az árverést elrendelte.

Ezen nyilvános bírói árverés 1913 évi november hó 12 napján délelőtti 10 órájára tűzött ki s Léván a telegkönyvi hatóság irattárában fog megtartatni.

Az árverelmi szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett ártolyammal számított és az 1881. évi 3333 számú I. M. R. 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezéhez letenni vagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezésétől kiállított szabályszerű elismerény: átszolgáltatni, mely, kötelezettség alól csak a Vhn. 21. §-ában megnevezettek vannak felmentve.

A kikiáltási árnál magasabb ígérlet esetében bánatpénz a Vhn 25. §-ának megfelelően és az ott jelzett jogkövetkezmények terhe alatt kiegészítendő.

Kelt Léván a kir. járásbírósnak mint telegkönyvi hatóságnál 1913. évi aug. hó 22 napján. Heinrich s. k. kir. járásbíró.

A kiadmány hitelűl:

Bányai
kir. tikvvezető.

AUTÓ

bérelhető

órákra és napokra

Léván, Városi szálloda.

Házvezetőnőnek vagy előkelő úri házhoz szakácsnénak ajánlok 32 éves leány. Mint házvezetőnő régebben működik. Plauder Mariska Léva Bercsenyi-u. 4.

Kölcsönkönyvtár NYITRAI és TÁRSA R. T. könyvkereskedésében LÉVÁN. Előfizetés bármely nap kezdhető.

Vasuti uj menetrend 1913. október hó 1-től.

Table with 4 main columns: G.-Berzence-Léva-Csata-Parkany-Nana, Parkany-Nana-Csata-Léva, Léva-Gr.-Berzence, and Budapest. Rows list stations and distances in kilometers.

A garamkovácsii—ar-maróti vonalon.

Table showing station names (Garamkovács, Kovácsmocsár, Valkócz, Perlep, Ar-maróti megálló, Petőtelep, Aranyosmarót) and their distances from Léva.

„Utmutato“ legujabb vasuti menetrend kapható:

Nyitrai és Társa r. t. könyv-, papir- és zeneműkereskedésében Léván.

Pigler

Ruhákat fest és tisztít Gallérokat vasal

Léva Klapka-utca 22.

Butorozott szoba

Különbejártú butorozott szoba hivatalnoknál, esetleg reggelivel, Ladányi utcában november 1-től, kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

KOHN MANÓ

kályhászmester

Mozaik és Műköp gyártó Léva.

50 % tüzelő anyag megtakarítás.

Kellemes és egészséges fűtés, ha kályhát az általam feltalált módszer szerint rakatja.

COKSZ és SZÉN-FÜTESRE igen alkalmas.**Elvállalom új kályhák és tüzhelyek felállítását a legdíszebb kivitelig.**

Továbbá a már használatban levő kályhák az új módszerre való átalakítását.

Az építetők közönség becses figyelmét felhívom saját gyártmányu

Mozaik és műkö

járdás lapjaimra egyszerű s díszes kivitelben melyek állandóan nagyobb mennyiségben raktáron vannak, vagy tetszés szerinti kivitelben is rendelhetők.

Iskola szolgál

A lévai izraelita hitközségnél egy iskola- és templomszolgái állás f. évi december hó első napjától betöltendő. Javadalmazás évi 480 korona mely utólagos havi részletekben folyósítatik, továbbá szabad lakás, fűtés és világítás. Megkivántatik, hogy az illető rendszeren írni és olvasni tudjon és egészséges munkabíró egyén legyen.

A lévai izr. hitközség előjárósága.

Eladó ház Zsarnóczán

a legforgalmasbb utcában (jelenleg gyógyszerár) igen praktikus beosztásu 10 helyiséggel és melléképületekkel solidan épült földszintes uri új ház. Ujjonnan épült kincstári nagy gőzfűrés és vasut állomás szomszédságában üzletnek vendéglőnek stb. igen alkalmas. Elköltözés miatt 1914. május 1-ére eladó esetleg aug. 1-ére bérbeadó.

Érdeklődők forduljanak a tulajdonoshoz:

JURECZKY KÁLMÁN gyógyszerész LÖCSE**Modern ház**

a Mangorló-utcában (17), 4 szoba konyha fürdő szoba, kamra, pin-cze, üvegezett folyosó melléképületben cselédszoba és mosókonyha, parkirozott udvar, gazdasági udvar kis zöldszécs-kert, kút az udvaron, 1914 május hó 1-től bérbeadó, esetleg eladó. Feltételek **TOKODI IMRE** vendéglősnél tudhatók meg.

IRODA ÁTHELYEZÉS!

Dr. **KAPP BUGÓ** ügyvédi irodáját a Bars megyei Népbank épületéből **Deák Ferenc-utca 14. sz. alá a járásbirósággal szembe helyezte át.**

Eladó ház.

Léván **Galamb-utca 2. számú ház eladó. Ugyanott egy elegáns butorozott szoba is azonnal kiadó.**

AUTO-fuvarozási vállalat.

Az utazóközönség szives figyelmébe ajánlom az új, fényes kiállítású **Fiát** autómot, mellyel a legnagyobb turautakra is vállalkozom. Tisztelettel adom tudtára a t. cz. utazóközönségnek, hogy a kilométerdíjakat

tetemesen leszállítottam

és úgy Léva és vidéke összes autofuvarozó vállalkozóinál olcsóbban járok.

Autótulajdonosok figyelmébe ajánlom a híres **MICHELIN** és **PIRELLI** autogumimat, melyet kívánságra adott méret szerint raktáron tartok.

IFJ. KRIEK JENŐ, Mangorló-utca 17.**A Budapesti Asztalos**

Ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

és szövetkezet

mint az Országos Központi Hite' szövetkezet tagja, **Budapest, VIII., József-körút 28.** (Bérekocsis-utca sarkán) **Budapest, VIII. kerület Üllői-út 18.**

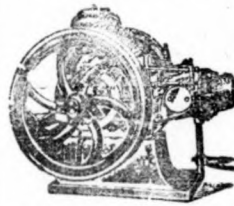
állandó

Lakásberendezési kiállítása

nyitva reggel nyolcz órától este nyolcz óráig.

Beléptidij nincsen.

A világhírű és legújabb rendszerű



TELEFON 12-76.

BOLINDER**NYERSOLAJ--MOTOROK**

— és azok alkatrészei kizárólag —

Anyos Imre cégnél kaphatók Budapest VI., Podmaniczky-utca 17.

Legnagyobb nyersolajszükséglet! Feltétlen jól állás. Jutányos árak! Kezvező fizetési feltételek! Felvilágosítás és ingyen árjegyzék!

**SZÁMITSA KI AZ UJJAIN**

hogy milyen előnnyel jár Önre, ha **KERN TESTVÉREK** fűszer-, gyarmatáru és vasnagykereskedésében **vásárol be.**

MA moziba megyünk!

Az Apolló mozgószínház műsora igen érdekes.



„CLUB“ cigarettapapíros

csak az itten látható
jelvényekkel valódi.

Minden könyvecske 100 lap.

!! Utánzatoktól óvakodjunk !!



Eladó ház.

Léván Teleky-utca 10. számú
ház szabadkézből eladó.
Bővebb értesítést ad a tulajdonos vagy megbízottja
Dr. Kersék János ügyvéd Léván.

Szives tudomására adom

a t. közönségnek, hogy szövetraktáramban nagy választék áll nyári és őszi legfinomabb hazai és angol divat szövetekből.

Kedvező feltételek és jutányos árak. — Kérem tehát ezen kedvező alkalmat felhasználni és ruha szükségletét ilyen előnyösen nálam beszerezni.

Kiváló tisztelettel

BORCSÁNYI GYULA

férfiszabó
a nagyfőzsde mellett.

Császárfürdő. Budapesten. Nyári és téli gyógyhely a magyar irtalmasrend tulajdona. Elsőrangú Kénes hővízű gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszaporogatások, uszodák, külön hőlejek és urak részére. Török-, kő- és márványfürdők: hőlég-, szénsavas- és villamosvízfürdők. A fürdők kitűnő eredménnyel használatnak főleg csuzos bántalmaknál és idegbajok ellen ivó-kúra és légzőszervek hurutos eseteiben a testi pangásoknál 200 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés, jutányos árak: Gyógy és zenedij nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

Az igazgatóság.

Elsőrendű porosz
kőszén és kokszt

házhöz szállítva
bármily mennyiségben

— KAPHATÓ: —

SPITZ ARMIN

szállító vállalatánál

Léva. Szepesi-utca 12. szám

(Schubert-féle ház).

Eladó ház

Honvéd-u. 24. számú ház — kényelmes és modern uri lakás — szabadkézből eladó. — Bővebb felvilágosítást ad a Kereskedelmi bank Léva.

KNAPP DÁVID

mezőgazdasági és varrógépek nagy raktára

Telefon szám: 33.

Léván.

Telefon szám: 33.

Piactéren, nagy kiterjedésű gépraktárom céljára épült házamban nagy választéku állandó gépkiallítás van berendezve.

Hazai gyártmányu gépek:

Ganz-féle motorok minden nagyságban, Hofherr és Schrantz gőzcséplő készletek, eredeti Melichár-féle vetőgépek, Bächer-féle ekék és talajművelő eszközök, valamint minden e szakba vágó gépek és géprészek. Világhírű RAPID láncoskutak.

Legjobb minőségű takarmánykamrák elkészítése és felállítása jutányos árakban.



A Községi
Tisztviselők
Országos
Egyesületének
szerződéses
szállító.

KERN TESTVÉREK

fűszer-, gyarmatáru- és vasnagykereskedése

Alapított 1881.

LÉVÁN.

TELEFON 14.

Legolcsóbb bevásárlási forrás
legjobb fűszer- s csemege árakban
valamint mindennemű vasáruk és konyha felszerelési cikkekben.

Mezőgazdasági kerti, méhészeti, tejjgazdasági szerszámok, épület és bútorgazdasági vasalások gyári raktára.

A Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet gyártmányainak, Szuperfoszfátnak legolcsóbb beszerzési forrása.